

Дмитро Павличко більшою мірою зосереджується на передачі змістових характеристик оригіналу, часто перекладаючи не на рівні слів, фраз чи навіть рядків, а усього вірша, як «метатексту» [Дзера 1999, с. 6; Тороп 1995, с.54]. У його словнику – багатство мовних засобів, нерідко діалектизмів, що наближують поезію Емілі Дікінсон до українського читача. Це дозволяє стверджувати, що вектор інтерпретаторського підходу Дмитра Павличка тяжіє до герменевтично-феноменологічного.

Переклад Олег Зуєвського виконаний в межах евристично-онтологічного підходу. Однак, надмірна увага до формальних характеристик оригіналу позбавляє його текст виразності та образної когерентності, не дозволяючи досягти динамічної еквівалентності.

Позаяк, різноспрямованість перекладацьких методів Дмитра Павличка та Олега Зуєвського охоплює усі вектори концептуально-методологічних підходів поетичного перекладу, сприяючи стереоскопічній рецепції аналізованого першотвору в контексті української літературної полісистеми.

Перспективи подальших досліджень. У подальших дослідженнях перспективним вважаємо вивчення множинності поетичного перекладу як багатомовного явища, що передбачає виявлення паралелей у інтерпретаторських методах при відтворенні одного першотвору кількома мовами. Подальше застосування інтерпретативно-векторної теорії поетичного перекладу в аспекті вивчення множинності метапоетичного письма суттєво збагатить методологічний інструментарій перекладознавчої компаративістики та критики художнього перекладу.

Література

Дзера О.В. Індивідуально-авторське трактування біблійних мотивів як перекладознавча проблема (на матеріалі українських перекладів творів Дж.Г.Байрона): Автореф.дис...канд. філол.наук. – Київ, 1999. – 21с.
Дікінсон Емілі. Лірика: 3 англ./ Упоряд. та передмова С.Д. Павличко. – К.: Дніпро, 1991. – 301 с.
Івасюк О.Я. Критерії повноцінності відтворення віршового тексту як перекладацька проблема // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Германська філологія: Збірник наукових праць. – Чернівці: ЧДУ, – 1997. – Вип.15. – С.157-163.
Коломієць Л.В. Еволюція напрямів в англо-українському поетичному перекладі кінця XIX – початку XXI ст.: Автореф.дис...док.філол.наук. – Київ, 2006. – 41с.
Тороп П. Тотальный перевод. – Tartu University Press, 1995. – 220с.
The complete poems of Emily Dickinson. Little, Brown and Company (USA) Limited, 1960. – 770p.

ПОНОМАРЕНКО О.О.

(Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г.Короленка)

COMMUNICATION TOOLS FOR UNDERSTANDING CULTURAL DIFFERENCES IN THE MODERN SOCIETY

У статті глядаються принципи, що визначають міжкультурну комунікацію як спрямований процес, що реалізується відповідно до конкретно визначених соціальних цілей сучасного суспільства.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, культура, підконтекст, надконтекст.

Пономаренко О.О. Инструменты для понимания культурных различий в современном обществе. В статье рассматриваются принципы, которые в большой мере определяют межкультурное общение как целенаправленный процесс, который реализуется согласно точно определенным требованиям современного общества.

Ключевые слова: межкультурное общение, культура, подконтекст, надконтекст.

Ponomarenko O.O. Communication Tools for Understanding Cultural Differences in the Modern Society. The article deals with the main tools that determine successful communication of cultures in the 21st century.

Key words: Cross-cultural communication, culture, low-context communication, high-context communication.

Montaigne said, "The most universal quality is diversity." Given that diversity abounds, the project of understanding each other is both daunting and important. It is a process never finished, because it and the endpoints change constantly. It is bound up with communication and conflict, since misunderstandings and miscommunication can cause and escalate conflict. Effective communication is often the key to making progress in a conflict. These are the **main points** that we are going to look at in our article.

Progress through conflict is possible, and the route is twofold. First, self-knowledge and self-awareness are needed. Without these, our seemingly normal approaches to meaning-making and communication will never be clear enough that we can see them for what they are: a set of lenses that shape what we see, hear, say, understand, and interpret. Second, cultural fluency is needed, meaning familiarity with culture and the ability to act on that familiarity. Cultural fluency means understanding what culture is, how it works, and the ways culture and communication are intertwined with conflicts. That makes the points of the research urgent in the life of modern society and constant changes and progress in different fields of life.

The term of communication and understanding may sound simple enough, but it actually requires significant, continuous effort. As Edward T. Hall writes in the introduction to his book, *The Dance of Life*, for us

to understand each other may mean, "reorganizing [our] thinking...and few people are willing to risk such a radical move" [Edward T. Hall 1999, p.123]. Communication theorists, anthropologists, linguists, psychologists, teachers, educators and others have given us tools to develop awareness of "our own lenses", and to facilitate the reorganization of thinking necessary to truly understand others whose starting points may differ from our own. Two of these tools are explored in the given work. First we shall pay attention to the Communication Tools for Understanding Culture.

The **tools** we will examine here relate to communication and ways of seeing the self in relation to others. This is the **main task** of the given research. They are:

1. High-context and low-context communication;
2. Individualist and communitarian conceptions of self and other.

Since all of these tools are used in the service of understanding culture, a working definition of culture is useful. There are many definitions of what Culture is. But in our article we will work with the definition given by Donal Carbaugh. He defines culture as "a system of expressive practices fraught with feelings, a system of symbols, premises, rules, forms, and the domains and dimensions of mutual meanings associated with these." He also suggests culture is "a learned set of shared interpretations about beliefs, values, and norms, which affect the behaviors of a relatively large group of people." In each of these definitions, culture is linked to communication and a wide range of human experience including feelings, identity, and meaning-making. Communication is the vehicle by which meanings are conveyed, identity is composed and reinforced, and feelings are expressed. As we communicate using different cultural habits and meaning systems, both conflict and harmony are possible outcomes of any interaction [Edward T. Hall 1999, p.178].

There is no comprehensive way to understand culture and its relationships to communication and conflict. The two tools outlined here give windows into how different groups of people make sense of their worlds. They are neither reliable guides to every member of a particular group nor are they fixed in nature, since culture is constantly evolving and changing as people within groups and the contexts around them change. These two **sets of tools** are the most frequently used classifications of cultures used by anthropologists and communication scholars. We begin with one of the most familiar sets of tools: high-context and low-context communication.

High-context and Low-context Communication refers to the degree to which speakers rely on factors other than explicit speech to convey their messages. This tool, developed by Edward T. Hall, suggests that communication varies according to its degree of field dependence, and that it can be classified into two general categories - high-context and low-context. Field dependence refers to the degree to which things outside the communication itself affect the meaning [Edward T. Hall 1999, p.47].

Hall says that every human being is confronted by far more sensory stimuli than can possibly be attended to. Cultures help by screening messages, shaping perceptions and interpretations according to a series of selective filters. In high-context settings, the screens are designed to let in implied meanings arising from the physical setting, relational cues, or shared understandings. In low-context settings, the screens direct attention more to the literal meanings of words and less to the context surrounding the words.

Every person is engaged in both high-context and low-context communication. There are times we "say what we mean, and mean what we say," leaving little to be "read in" to the explicit message. This is low-context communication. At other times, we may infer, imply, insinuate, or deliver with nonverbal cues messages that we want to have conveyed but do not speak. This is high-context communication.

To understand this distinction between high-context and low-context communication, ask one should ask himself these questions:

1. Do I tend to "let my words speak for themselves," or prefer to be less direct, relying on what is implied by my communication? (low-context communication);
2. Do I prefer indirect messages from others, and am I attuned to a whole range of verbal and nonverbal cues to help me understand the meaning of what is said? (high-context communication).

As will quickly become clear, most people can and do function at both ends of the high-context, low-context continuum. There are times when direct, clear communication is most appropriate, and times when it is preferable to communicate in layers of meaning to save face, spare feelings, or allow for diffuse interpretations. Most people rely on a whole range of verbal and nonverbal cues to understand the meaning of what is said. Even in the most direct, low-context setting, meanings will be conveyed that are not explicitly spoken [Rogers Everett M. 2002, p.23].

As people communicate, they move along a continuum between high context and low context. Depending on the kind of relationship, the situation, and the purpose of communication, they may be more or less explicit and direct. In close relationships, communication short-hand is often used, which makes communication opaque to outsiders but perfectly clear to the parties. With strangers, the same people may choose low-context communication.

It is less important to classify any communication as high or low context than it is to understand whether nonverbal or verbal cues are the most prominent. Without this understanding, those who tend to use high-context

starting points may be looking for shades of meaning that are not present, and those who prefer low-context communication may miss important nuances of meaning.

The choice of high-context and low-context as labels has led to unfortunate misunderstandings, since there is an implied ranking in the adjectives. In fact, neither is better or worse than the other. They are simply different. Each has possible pitfalls for cross-cultural communicators. Generally, low-context communicators interacting with high-context communicators should be mindful of the following things:

- ❖ nonverbal messages and gestures may be as important as what is said;
- ❖ status and identity may be communicated nonverbally and require appropriate acknowledgement;
- ❖ face-saving and tact may be important, and need to be balanced with the desire to communicate fully and frankly;
- ❖ building a good relationship can contribute to effectiveness over time;
- ❖ indirect routes and creative thinking are important alternatives to problem-solving when blocks are encountered.

High-context communicators interacting with low-context communicators should be mindful that things can be taken at face value rather than as representative of layers of meaning. We should keep in mind that roles and functions may be decoupled from status and identity and efficiency and effectiveness may be served by a sustained focus on tasks. Direct questions and observations are not necessarily meant to offend, but to clarify and advance shared goals; and indirect cues may not be enough to get the other's attention.

Individualism is the second dimension important to conflict and conflict resolution. In communitarian settings children are taught that they are part of a circle of relations. This identity as a member of a group comes first. In communitarian settings, members are rewarded for allegiance to group norms and values, interdependence, and cooperation. Wherever they go, their identity as a member of their group goes out in front. Identity is not isolated from others, but is determined with others according to group needs and views. When conflict arises, behavior and responses tend to be jointly chosen [Rogers Everett M. 2002, p.13].

Individualist patterns involve ideas of the self as independent, self-directed, and autonomous. Many Western conflict-resolution approaches presuppose exactly this kind of person: someone able to make proposals, concessions, and maximize gains in their own self-interest. Children raised in this setting are rewarded for initiative, personal achievement, and individual leadership. They may be just as close to their families as a child raised in a communitarian setting, but they draw the boundaries differently: in case of a conflict, they may feel freer to choose their individual preference. Duty, honor, and deference to authority are less prominent for those with individualist starting points than communitarian ones.

Individual and communitarian identities are two quite different ways of being in the world. They connect at some point, of course, since all groups are made up of individuals and all individuals find themselves in relationship with various groups. But the starting points are different. Generally, those who start with individualism as their beginning tend to be most comfortable with independence, personal achievement, and a competitive conflict style. Those who start with a communal orientation are more focused on social connections, service, and a cooperative conflict style.

French anthropologist Raymonde Carroll suggests that some peoples tend to see individual identities as existing outside all networks. This does not mean that social networks do not exist, or that they are unimportant, but that it is notionally possible to see the self apart from these. In this view, there is a sense that the self creates its own identity, as in the expression, a "self-made person" [Carroll R. 1990, p.211].

No matter which starting point seems natural, it is important to keep the entire continuum in mind when trying to understand and address conflict. From each vantage point, it is useful to remember some things. From an individualist starting point, achievement involves individual goal-setting and action; "I am ultimately accountable to myself and must make decisions I can live with; while I consult with others about choices, I am autonomous: a discrete circle; and I believe in equality and consider everyone able to make their own personal choices".

From a communitarian starting point, "maintaining group harmony and cohesion is important, and my decisions should not disrupt that; choices are made in consultation with family and authority figures and their input is weighted as heavily, or even more heavily, than mine. I am an overlapping circle amidst other overlapping circles; my decisions reflect on my group and I am accountable to them as a member; and I notice hierarchy and accept direction from those of higher status than myself".

With these differences in mind, it is important for individualists to recognize the web of relations encompassing the communitarian party to a conflict, and to act in recognition of those. Similarly, it is helpful for those from communitarian settings to remember that individualists value autonomy and initiative, and to act in ways that respect these preferences.

Література

Carroll R. Cultural Misunderstandings: The French-American Experience. / Carroll R. – Chicago: The university of Chicago press, 1990. – 243 p. Edward T. Hall. The Dance of Life. / Edward T. Hall. – Illinois: InterVarsity Press, 1999. – 256 p. Elmer D. Cross-

Cultural Connections: Stepping Out and Fitting In Around the World. / Elmer D. – Illinois: InterVarsity Press, 2002. – 217 p. *Leeds-Hurwitz W.* Notes in the History of Intercultural Communication: The Foreign Service Institute and the Mandate for Intercultural Training. / *Quarterly Journal of Speech*, 1990. – P. 262-282. *Rogers Everett M., Hart William B.* Edward T. Hall and the History of Intercultural Communication: The United States and Japan. / *Keio Communication Review*, 2002. – P. 3-26. *Shuter R.* The centrality of culture. / *The global intercultural communication reader.* – New York: Routledge, 2008. – P. 37-43.

РОМАНЕНКО Я.А., ГРИШАН І.А., МІХНЕВА Ю.Р.

(*Національний технічний університет України «КПІ»*)

РОМАНЕНКО К., КАРСАКОВА О.

(*Київський національний університет ім. Т. Шевченка*)

СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглядається специфіка наукового та технічного перекладу, особливості лексики, стилістики та синтаксису англійських наукових та технічних текстів та їхніх українських аналогів.

Ключові слова: науково-технічний переклад, термінологія, словник, лексика, стилістика.

Романенко Я.А., Гришан І.А., Михнева Ю.Р., Романенко К., Карсакова О. Специфика научно-технического перевода. В статье рассматривается специфика научно-технического перевода, особенности лексики, стилистики и синтаксиса научных и технических текстов и их украинских аналогов.

Ключевые слова: научно-технический перевод, терминология, словарь, лексика, стилістика.

Romanenko Ya., Gryshan I., Mikhneva Yu, Romanenko K., Karsakova O. On issues of scientific and technical translations. The article is dedicated to issues of scientific and technical translations as well as specific features of lexis, stylistics and syntax of English scientific and technical translations and of their Ukrainian counterparts.

Keywords: scientific and technical translation, terminology, dictionary, lexis, stylistics.

Метою цієї статті є дослідження проблематики перекладу науково-технічних текстів з англійської мови на українську. Потягом останніх років значно зросла зацікавленість у перекладі англійської наукової та технічної літератури. Багаторічна практика викладання іноземних мов у вищих навчальних технічних закладах показує, що для успішного навчання умінню вільно читати, розуміти і грамотно передавати іноземну науково-технічну літературу, необхідні, окрім загальних підручників і словників, різноманітні практичні посібники з перекладу технічних текстів, що спрямовані на засвоєння як лексичних, так й граматичних особливостей мови, що вивчається. Науково-технічна література притягує до себе виключний інтерес не тільки за змістом, а й за формою.

Труднощі перекладу можна подолати, якщо перекладач виявляє та аналізує ті чинники, які зумовлюють типові помилки або неточності перекладу. Саме час подумати про створення окремої дисципліни – перекладу науково-технічної літератури.

Проте, як слід очікувати, у першу чергу з'явилися словники у різних сферах науки та техніки: словник термінів ядерної енергетики, геологічний словник, словник військових термінів, сільськогосподарський словник, математичний словник, географічний словник, хімічний словник, термінологічний словник у сфері суспільних наук, словник з авіації і ракет, фізичний словник та ін.

Але зупинімося на деяких питаннях, що стосуються специфіки наукової і технічної літератури та, відповідно, її перекладу.

Розгляд проблем перекладу наукової технічної літератури з мовознавчої точки зору викликає заперечення з боку спеціалістів з різних галузей науки і техніки, серед яких широко розповсюджена думка, що для перекладу достатньо мати елементарні знання з іноземної мови, важливо мати тільки відповідний технічний фах. Сьогодні вже не викликає сумніву необхідність глибокого лінгвістичного вивчення теорії та практики перекладу наукової і технічної літератури. Проте навіть у зазначеному випадку усі проблеми перекладу неможливо пояснити безпосередньо за допомогою лінгвістики, їх потрібно вирішувати разом з фахівцями зазначеної галузі науки і техніки. Отже, переклад наукової та технічної літератури треба розглядати не тільки з лінгвістичної але й спеціально – з наукової і технічної точки зору.

Ця стаття розглядає здебільшого питання перекладу монографій, статей, рефератів і підручників. Лексика наукової і технічної літератури характеризується широким використанням великої кількості наукових і технічних термінів, тобто слів та словосполучень, що визначають наукові або технічні поняття. Розмежувати терміни і слова із загальної лексики часто просто неможливо внаслідок багатозначності багатьох слів. Наприклад, такі загальновідомі поняття, як «температура», «паровоз», «газ», «автомобіль», і такі часто використовувані слова, як «атом», «пластмаса», «вітамін», «пеніцилін», «космос» - всі вони не є термінами у сучасній повсякденній мові, в якій науковий або технічний аспект є другорядним. З іншого боку такі прості у повсякденному житті слова як «земля», «вода», «сила»,